

OKA

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

ÇORUM YATIRIM REHBERİ

İÇİNDEKİLER

ÇORUM İLİ GENEL BİLGİLER.....	4
ÇORUM VE İLÇELERİ.....	5
ÇORUM COĞRAFİ KONUM VE İKLİM.....	6
EĞİTİM.....	7
SAĞLIK.....	9
ÇORUM TARIM VE HAYVANCILIK	10
TABİİ KAYNAKLAR	14
ÇORUM SANAYİ VE TİCARET	15
ÇORUM KÜLTÜR VE TURİZM.....	23
ÇORUM ULAŞIM.....	26
ÇORUM DEVAM EDEN KAMU YATIRIMLARI.....	28
Önemli Baraj ve Sulama Projeleri.....	28
Önemli Yol Projeleri.....	29
Eğitim Projeleri	30
Hitit Üniversitesi Projeleri.....	31
ÇORUMU DİĞER ŞEHİRLERDEN FARKLI KILAN ÖZELLİKLERİ.....	32
YATIRIM TEŞVİK SİSTEMİ.....	36
ÖRNEK TEŞVİK BELGESİ UYGULAMASI	41
Müracaat İçin Gerekli Belgeler	43

ÇORUM İLİ GENEL BİLGİLER

Bir transit geçit merkezi olan Çorum ili Doğu Karadeniz ve Batı Anadolu Bölgeleri'ne açılan bir kapı konumundadır. Çorum-Ankara bağlantısı, Doğu Karadeniz illerini Ankara'ya ulaştırarak tek bağlantıdır. Bu yolun ülkemiz karayolu ulaşım ağında önemli bir konumu vardır. Karadeniz ile İç Anadolu Bölgeleri arasında yeryüzü şekilleri, iklim ve kültürel olarak geçiş özellikleri göstermektedir. Yıllık sıcaklık ortalaması 10,6°C'dir. Çorum

12.797 km² yüzölçümü ile ülke topraklarının yaklaşık % 1,6'sını kapsamaktadır. Yüzölçümü bakımından Türkiye'nin 20. büyük ilidir. İl Merkezinin denizden yüksekliği 801 metredir. Adrese Dayalı Nüfus Tespitine göre, ilimizin nüfusu 529.975'dir. Türkiye'nin 40. Nüfuslu ilidir. İl merkezi nüfusu 231.146'dır. İlimizin nüfus yoğunluğu (kişi/km²) ise 41,4'dür. Türkiye ortalaması 98'dir.

	Çorum	Çorum'un Türkiye İçindeki Sırası	Türkiye
Yüzölçümü	12.797 km ²	20	783.562 km ²
Nüfus 2012	529.975	40	75.627.384
Nüfus Yoğunluğu 2012	41,4 kişi/ km ²	62	98 kişi/ km ²

ÇORUM VE İLÇELERİ

İl'de Merkez ilçeye beraber Alaca, Bayat, Boğazkale, Dodurga, İskilip, Kargı, Laçın, Mecitözü, Oğuzlar, Ortaköy, Osmancık, Sungurlu ve

Uğurludağ olmak üzere 13 ilçe ve ilçelere bağlı toplam 24 belde ve 727 köy mevcuttur.

İlçelerimizin Yüzölçümleri, Nüfus Yoğunlukları

İLÇESİ	YÜZÖLÇÜMÜ (km) ²	İL YÜZÖLÇÜMÜNE ORANI (%)	NÜFUS YOĞUNLUĞU
MERKEZ	2.280	17,8	116,3
ALACA	1.360	10,7	25,9
BAYAT	815	6,4	25,6
BOĞAZKALE	310	2,4	14,3
DODURGA	218	1,7	32
İSKİLİP	1.067	8,4	34,9
KARGI	1.394	10,9	11,3
LAÇIN	262	2,1	20,8
MECİTÖZÜ	951	7,4	18,1
OĞUZLAR	302	2,4	21,6
ORTAKÖY	217	1,7	37,2
OSMANCIK	1.116	8,7	39,7
SUNGURLU	1.956	15,1	28,5
UĞURLUDAĞ	549	4,3	11,8
İL TOPLAMI	12.797	100	

ÇORUM COĞRAFI KONUM VE İKLİM

Çorum 39' 54" ve 41' 20" kuzey enlemleri ile 34' 04" ve 35' 28" doğu boylamları arasında Karadeniz Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi'nin birleştiği alanda Karadeniz Bölgesi'nin orta kesiminde yer alır. Doğudan Amasya, batıdan Çankırı, güneyden Yozgat, güneybatıdan Kırıkkale, kuzeyden Sinop, kuzeydoğudan Samsun, kuzeybatıdan ise Kastamonu illeri ile çevrilidir.

Yüzölçümü bakımından Türkiye'nin 20. büyük ili olan Çorum'un topraklarının % 48'ini Tarım Arazileri, % 29'unu Ormanlık ve Fundalıklar, % 11'ini Çayır ve Meralar, % 12'sini ise diğer kısımlar oluşturmaktadır. Türkiye Genelinde ise Tarım Arazileri % 31, Ormanlık ve Fundalıklar % 27, Çayır ve Meralar % 19 ve diğer kısımlar ise % 23 oranında dağılım göstermektedir. İl Merkezinin denizden yüksekliği 801 metredir.

Çorum'da İç Anadolu'nun kara iklimi hâkim olmakla birlikte, Karadeniz'in yumuşatıcı etkisi bir dereceye kadar duyulur. Ortalama en düşük sıcaklığı

-4,4°C ile en soğuk ay Ocak, ortalama en yüksek sıcaklığı ile 29,4°C ile Ağustos en sıcak aydır. Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (kg/m²) 60,5'dir.

EĞİTİM

İsmini Anadolu toprakları üzerinde binlerce yıllık tarihi geçmişi olan Hitit medeniyetinden alan Hitit Üniversitesi; Mühendislik, Fen Edebiyat, İktisadi ve İdari Bilimler, İlahiyat, Tıp, Veteriner fakülteleri olmak üzere 6 fakülte, 3 Enstitü (Fen Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sağlık Birimleri Enstitüsü), 2 adet Yüksekokul (Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Sağlık Yüksekokulu), 6 adet Meslek Yüksekokulu (MYO, Sungurlu MYO, Osmancık Ömer Derinde-re MYO, İskilip Meslek Yüksekokulu, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Alaca Meslek Yüksekokulu), 4 adet Araştırma ve Uygulama Merkezi (Hacı Bektaş Veli Araştırma ve Uygulama Merkezi, Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi, Hitit Uygurluğu

Uygulama ve Araştırma Merkezi, Bilim Teknik Uygulama ve Araştırma Merkezi) ile faaliyetlerine devam etmektedir. Bu Yüksek Öğrenim kuruluşlarında öğretim üyesi, öğretim ve araştırma görevlisi, okutman vb. olarak toplam 440 öğretim elemanı görev yapmakta olup, toplam 10.981 öğrenci öğrenim görmektedir.

Güçlenen Hitit Üniversitesi ve Üniversite-Sanayi işbirliğinin günbegün gelişmekte olması, Çorum'u yatırımlar için bir cazibe merkezi haline getirmektedir. İldeki eğitimin, iş verenin ihtiyacı doğrultusunda yapıyor olması istihdam oranlarını artırarak Türkiye'de işsizlik %9,1 iken Çorum'da bu rakamı %5,3 oranlarına indirmiştir.

İşsizlik Oranı, İstihdam Oranı ve Kayıtlı İşsiz Sayısı

İşsizlik Oranı		İstihdam Oranı		Kayıtlı İşsiz Sayısı
Türkiye	Çorum	Türkiye	Çorum	
% 9,1	% 5,3	% 46,4	% 49,7	16.101

EĞİTİM

2012-2013 Eğitim Öğretim döneminde 4.184 derslikte, 102.496 öğrenci öğrenim görmektedir. İlköğretimde derslik başına düşen öğrenci sayısı Türkiye'de 31 iken Çorum'da 23'dür bu oranlar ortaöğretimde Türkiye'de 31 iken Çorum'da 28'dir.

4 Endüstri Meslek Lisesi, 4 Mesleki Ve Teknik Eğitim Merkezi), 1 Mesleki Lisesi, 3

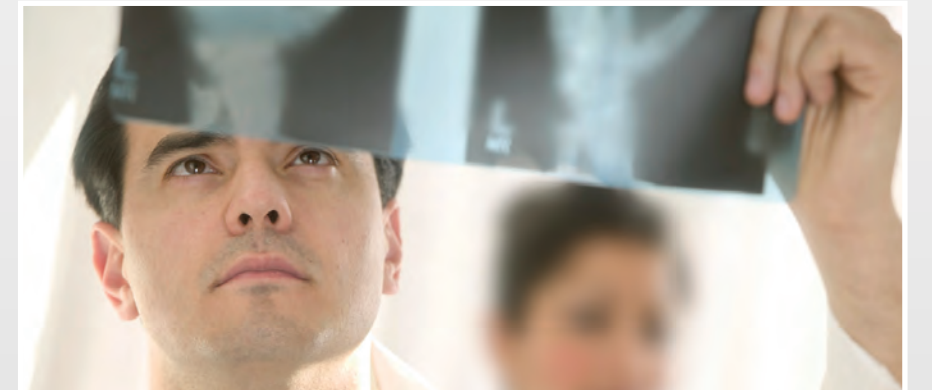
Ticaret Meslek Lisesi, 5 Sağlık Meslek Lisesi, 5 İmam Hatip Lisesi, 4 Kız Meslek Lisesi, 1 Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Lisesi, 5 Çok Programlı Lise, 3 Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi olmak üzere 35 Adet Teknik ve Meslek Lisede 15.321 öğrencisi ile çeşitli sektörlere yönelik nitelikli işgücü sağlamaktadır.

SAĞLIK

Çorum ilinde sağlık hizmetleri 1 adet Eğitim Araştırma Hastanesi, 5 adet Devlet Hastanesi 7 adet İlçe Hastanesi, 1 adet Göğüs Hastalıkları Hastanesi, 1 adet Verem Savaş Dispanseri, 17 adet Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu, 1 adet Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezi, 1 adet Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, 110 adet Köy Sağlık Evi, 70 adet Aile Sağlığı Merkezi, 1 adet Halk Sağlığı Laboratuvarı ile yürütülmekte-

dir. İlde 2 adet Özel Hastane mevcuttur. Çorum'da sağlık personeli başına düşen nüfus 236'dır. Toplam hastane yatak sayısı 1452'dir. Hasta yatağı başına düşen nüfus 368'dir. Uzman doktor başına düşen nüfus 2.288 iken pratisyen doktor başına düşen nüfus 1.919'dur.

ÇORUM TARIM VE HAYVANCILIK

Çorum ekonomisinde Tarım önemli bir yere sahiptir. İlde yaklaşık 46.000 adet çiftçi ailesindeki 173.334 adet kişi bu sektörden geçimini sağlamaktadır. İlin 2011 yılı oniki aylık Bitkisel ve Hayvansal üretimin parasal değeri 1.693.578.762 TL'dir.

Türkiye genelinde Tarım Arazilerinin oranı %31 iken, Yüzölçümü bakımından Türkiye'nin 20. büyük ili olan Çorum'un topraklarının % 48'i yani 619.554 ha Tarım Arazisidir.

Tarım arazilerinin 543.554 ha. kuru, 77.103 ha. ise sulu tarım arazisidir. Yapımı devam etmekte olan 3 baraj tamamlandığında sulanan arazi miktarı artacak ve yeni yatırımlar için uygun tarım arazileri oluşacaktır.

Dünyada hektar başına ilaç kullanımı 3100 gr, Türkiye'de 1500 gr iken Çorum'da bu oran 500 gramdır. Bu nedenle il toprakları kirlilik bakımından organik tarıma uygundur.

İlimizde yetişen başlıca ürünler buğday, arpa ve pirinç tarımsal sanayinin en önemli girdilerindedir. Bu ürünlerin yanında yetiştirilen başlıca ürünler; nohut, çeltik, şeker pancarı, yağlık ayçiçeği, kuru soğan gibi tarla bitkileri yanında üzüm, elma, ceviz, kiraz gibi önemli meyve ürünleri ve ağırlıklı olarak iç pazarda tüketilen sebze ürünleridir.

Son yıllarda sebze yetiştiriciliği açık alanlardan örtü altı alanlara kaymakta, plastik örtülü sera alanları yaygınlaşmaktadır. İlimiz ülkemiz tarımsal ve hayvansal üretiminde hatırı sayılır bir yere sahiptir. İlimizdeki buğday üretimi 2011 TÜİK verilerine göre Türkiye'deki payı % 3,04 olarak gerçekleşmiştir. Çeltik (Pirinç) üretiminin % 7'si, Kuru

soğan üretiminin % 5,84'ü, Nohut üretiminin ise % 2,78'i, yumurta üretiminin ise % 6,3'ü ilimizden sağlanmaktadır.

2011 yılında 27.223 ton bitkisel ürün ihracatı yapılmıştır.

Tarla Tarımındaki Önemli Ürün Ekilişleri

Ürün Adı	Ekiliş Alanı	Üretim Miktarı	Ortalama Verim (da)
Buğday	235.417 ha	600.167 Ton	254 kg
Arpa	74.371 ha	191.708 Ton	257 kg
Çeltik	6.822 ha	57.988 Ton	850 kg
Pirinç		30.153 Ton	
Şeker Pancarı	4.420 ha	216.853 Ton	4.906 kg
Haşhaş	755 ha	239 Ton	32 kg
Ayçiçeği	17.834 ha	51.035 Ton	286 kg
Soğan (Kuru)	3.849 ha	123.3881 Ton	3.218 kg
Patates	992 da	29.475 Ton	2.971 kg

ÇORUM TARIM VE HAYVANCILIK

Çorum hayvancılık yönünden de önemli bir potansiyele sahiptir. İlde; 2011 yılı itibarıyla 202.849 adet Büyükbaş, 140.565 adet Küçükbaş, 3.828.931 adet Kanatlı ve 33.849 adet Arı Kovanı vardır. İlde AB standartlarında üretimle

yapılan yumurta üretimi önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye’de üretilen yumurtaların % 6,3’ü Çorum’da üretilmektedir. İlde aynı zamanda 8.306.779 \$ yumurta ihracatı yapılmıştır.

Yıllara Göre Hayvansal Üretim

Hayvansal Üretim	2007	2008	2009	2010	2011
Et Üretimi	5.011 Ton	3.738 Ton	3.193 Ton	1.786 Ton	4.610 Ton
Süt Üretimi	195.511 Ton	209.365 Ton	210.259 Ton	220.161 Ton	238.224 Ton
Yumurta (Adet)	608.477.000	652.743.000	638.143.000	746.013.271	936.173.131 Adet
Bal	272 Ton	572 Ton	421 Ton	210 Ton	331 Ton

TABİİ KAYNAKLAR

Çorum ilindeki Önemli Yeraltı Kaynakları:

Maden/Kaynak	Toplam Rezerv
Demir	42.360 Ton
Kiltaşı	39.000.000 Ton
Kireçtaşı	14.982.500 Ton
Bentonit	444.950 Ton
Traverten	2.000.000 m ³
Kristalize Kireçtaşı	4.645.000 m ³
Diyabaz	2.500.000 m ³
Breşik Kireçtaşı	320.000 m ³
Tuzla	2-49 kg/dk arasında toplam 109.4 kg/dk verim
Linyit	48.261.678 Ton
Kaplıca	3 yerde (24-37 C° , 29.1 C° , 0,5 C°)
Memba Suyu	3 yerde

ÇORUM SANAYİ VE TİCARET

Çorum, bölgenin sanayileşmekte en dinamik kenti olarak gelişimini göstermektedir. Anadolu Kaplanları olarak tabir edilen illerden biri olan il kendi öz kaynakları ile sanayileşmesini gerçekleştirmekte olup Şeker Fabrikası dışındaki sanayi kuruluşlarının tümü özel sektöre ait bulunmaktadır.

Emek yoğun çalışan küçük atölyelerin bölgesel kaynakları ve yeni üretim tekniklerini daha iyi değerlendirmesi ile başta kiremit ve tuğla, un ve bu iki üretim dalının ilk etapta makine ve ekipman ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuş makine sektörü büyük bir gelişim göstermiştir. Bu üretim dalları Çorum ilinin sanayileşmesinin lokomotifi olmuşlardır.

Bugün Çorum makine sektörü birçok ülkeye ihracat yapar duruma gelmiştir. Çorum' da ayrıca hemen hemen bütün sektörlerle yönelik özel çözüm gerektiren tasarım ve üretim

yapma kabiliyeti üst seviyede olan ve anahtar teslim fabrika üreten firmalar bulunmaktadır, bu alanda ulusal ve uluslar arası talepler her geçen gün artmaktadır.

Ülkemizin kiremit tüketiminin % 40'ı, tuğla tüketiminin % 10'u Çorum'dan karşılanmaktadır.

Çorum'da kendi içerisinde kurumsallaşan bir sanayileşme süreci gerçekleştirmiştir. Bu modelle sanayileşme, birinci aşamada küçük ölçeklerle ve yerel kaynağa bağlı (gıda ve taş-toprağa dayalı sanayiler) olarak başlamış; ikinci aşamada, yerel kaynaklara bağlı olmaksızın (ve ülkenin herhangi bir yerinde yer seçebilecek), ülke pazarına, hatta uluslar arası pazarlara yönelik yeni üretim konularında faaliyet gösteren sanayiler gelişmiştir. Aile şirketlerinin ağırlıklı olduğu bu yapıda, ortak iş yapma ve birlikte çalışma kültürü Çorum kentinde bir avantaj sağlamıştır.

ÇORUM SANAYİ VE TİCARET

Aralık 2012 rakamlarına göre Çorum genelinde faaliyet gösteren sanayi tesislerinin istihdam rakamları ile birlikte dağılımı aşağıdaki gibidir:

SEKTÖRLER	İMALATÇI FİRMA SAYISI	İSTİHDAM
1. GIDA SANAYİ	110	1.727
2. TEKSTİL SANAYİ	31	5.171
3. ORMAN ÜRÜNLERİ - MOBİLYA SANAYİ	30	442
4. KAĞIT - KAĞIT ÜRÜNLERİ SANAYİ	10	349
5. KİMYA - PLASTİK SANAYİ	40	630
6. TAŞ ve TOPRAĞA DAYALI SANAYİ	96	5.472
7. MAKİNE - METAL SANAYİ	119	2.359
8- DİĞER SANAYİ GRUPLARI	36	487
TOPLAM	472	16.637

Çorum'da, İl Merkezinde 1 adet Sungurlu ilçesinde 1 adet olmak üzere toplam 2 adet Organize Sanayi Bölgesi mevcuttur.

Yol, Kanalizasyon, Yağmursuyu, İçme suyu, Elektrik, Doğalgaz, Telefon vs. gibi tüm altyapıları tamamlanmış 437 Hektarlık Çorum Merkez Organize Sanayi Bölgesinde 117 tahsisli parsel bulunmaktadır. Faaliyette bulunan firma sayısı 80'dir. 215 hektar ilave alan, merkez OSB'nin toplam büyüklüğü 652 Hektar olmuştur. 134 parselin altyapısı tamamlanmıştır. Boş parsel sayısı 16(10.000-50.000 m² arasında toplam 350.000 m²) dir.

Üniversite sanayi işbirliğinin artırılması ve Çorum'da Ar-Ge'ye

dayalı makine-metal sanayi, savunma sanayi ve bilişim sektörlerine yönelik çalışmaların hızlandırılması konusunda önemli adımlardan biri olan Çorum ilinde TEKNOKENT'in kurulması hızlandırılmıştır. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansımız tarafından uygulanan 'Güdümlü Proje destekleri' kapsamında OKA tarafından hibe desteği ile finanse edilecek olan Çorum Teknoloji Geliştirme Bölgesi Projesi ile TEKNOKENT'te şirketlerin 2014 yılında faaliyetlerine başlayabilmeleri planlanmaktadır. 2011-2014 yıllarını kapsayan Sanayi Stratejisi Belgesi ile örtüşen proje ile Çorum'un orta ve yüksek ölçekli teknolojinin üretim üssü olması hedeflenmektedir.

Çorum Merkez OSB'de firmalar elektrik, su ve doğalgazı daha ucuza kullanmaktadırlar. Buda firmaların maliyetlerinin düşmesine

ve rekabet edebilirliklerinin artmasına yardımcı olmaktadır. Karşılaştırmalı fiyatlar:

ELEKTRİK ÜÇ ZAMANLI TARİFEYE GÖRE(01.01.2013 TARİHİNDEN İTİBAREN)

	OG Dağıtım Bedeli	AG Dağıtım Bedeli	İletim Bedeli		Aktif Enerji Birim Bedelleri			OG Ortalama Fark (%)	AG Ortalama Fark (%)
					gündüz TL/kWh	puant TL/kWh	gece TL/kWh		
YEDAŞ	1,873	2,925	0,851	Dağıtım ve İletim Bedeli	19,888	34,128	9,618	15,15%	15,41%
Çorum OSB	1,014	1,838	0,642		18,045	32,285	7,775		
FARK %	45,86%	37,16%	24,56%		HARİÇ	9,27%	5,40%		
YEDAŞ				OG Dağıtım ve İletim Bedeli	22,612	36,852	12,342		
Çorum OSB					19,701	33,941	9,431		
FARK %					DAHİL	12,87%	7,90%		
YEDAŞ				AG Dağıtım ve İletim Bedeli	23,664	37,904	10,255		
Çorum OSB					20,525	34,765	9,431		
FARK %					DAHİL	13,26%	8,28%		

SU 01.01.2013 TARİHİNDEN GEÇERLİ

KURUM ADI	SU FİYATI(TL/TON)
ÇORUM BELEDİYESİ	8,00
ÇORUM OSB	1,60
FARK %	80

DOĞALGAZ 01.01.2013 TARİHİ İTİBARIYLA

TEDARİKÇİ KURUM ADI	DOĞALGAZ BİRİM FİYATI (TL/kWh)	
	ÖTV VE TAŞIMA BEDELİ HARİÇ	ÖTV VE TAŞIMA BEDELİ DAHİL
DAĞITIM FİRMASI	0,0727	0,0763
ÇORUM OSB	0,0674	0,0710
FARK	%7,2	%6,9

100 hektarında altyapı çalışmaları bitmiş ve toplamda 484 hektar (273 parsel) büyüklüğe sahip olan Sungurlu Organize Sanayi Bölgesinde tahsisli parsel sayısı 6'dır.

Merkez ilçede, Alacada, Bayat, İskilip, Kargı, Osmancık ve Sungurlu ilçelerinde Küçük Sanayi Sitesi mevcuttur. Bu K.S.S'lerde toplam işyeri sayısı 2012 aralık rakamlarına göre 1.600'dür.

Küçük Sanayi Siteleri (Aralık 2012)

Adı	Toplam İşyeri Sayısı	Dolu İşyeri Sayısı	İnşaat Hal. İşyeri Sayısı	Boş İşyeri Sayısı	Doluluk Oranı (%)	İstihdam	
						Mevcut	Kapasite
MERKEZ	756	624	-	132	83	3.545	3.900
ALACA	86	83	-	3	97	225	200
BAYAT	39	34	-	5	88	36	55
İSKİLİP	213	170	-	43	80	413	420
KARGI	100	91	-	9	91	174	200
OSMANCIK	138	110	-	28	80	332	275
SUNGURLU	268	210	-	58	78	560	550
TOPLAM	1.600	1.322	-	278	85	5.285	5.600

2012 yılı Toplam Dış Ticaret Hacmi ise 264.805 \$'dır. Çorum, ihracatı ithalatının üstünde olup dış ticaret fazlası

olan ve ülkemize bu konuda katkısı olan ender illerden bir tanesidir.

En çok ihracat yapılan ülkeler Ortadoğu ülkeleri, Türkiye Cumhuriyetleri ve Avrupa Ülkeleridir. En çok ihracat yapılan maddeler ise gıda sanayi, makine sanayi ile taş ve toprağa dayalı sanayi ürünleridir.

İl dâhilinde biri Merkez ilçede diğerleri Sungurlu ve Alaca

ilçelerinde olmak üzere toplam 3 adet Ticaret ve Sanayi Odası mevcut olup kayıtlı üye sayısı 4.623'dür.

İl genelinde 465'i Anonim, 1.881'i Limited, 22'si Kolektif ve 4'ü Holding olmak üzere toplam 2.372 adet şirket bulunmaktadır.

Çorum İlinin İhracat ve İthalat Rakamları:

ÇORUM İLİ YILLARA GÖRE İHRACAT RAKAMLARI								
YILLAR	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İHRCT. RAKM. 1000 \$	54.992	61.395	80.551	112.353	99.026	113.954	142.031	166.369
ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ	+%60	+%11,6	+%31	+%39	-%11,9	+%15	+%24,6	+%17,1
İHRACATÇI FİRMA SAYISI	81	72	95	103	109	105	120	116
İHRACAT YAPILAN ÜLKE SAYISI	64	74	79	77	86	90	104	120

ÇORUM İLİ YILLARA GÖRE İTHALAT RAKAMLARI								
YILLAR	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
İTHLT. RAKM. 1000 \$	22.434	29.716	35.964	72.155	68.051	65.983	115.206	98.436
ÖNCEKİ YILA GÖRE ARTIŞ	-%28	+%32	+%21	+%100	-%6	-%3	+%75	-%14,6
İTHALATÇI FİRMA SAYISI	86	94	127	87	79	90	102	94

İhracatın, Dayandığı Teknoloji Açısından Değerlendirmesi

(Çorum, Teşvik Kapsamındaki Diğer İller ve TR 83 Bölgesi İlleri)

İller	İhracatın Teknolojik Dağılımı (2010-%)			
	Doğal Kaynağa Dayalı	Düşük Teknoloji	Orta Teknoloji	İleri Teknoloji
Afyonkarahisar	88,3	10,1	1,5	0
Amasya	37,2	29,8	30,4	2,6
Artvin	18,1	63,6	15,6	2,6
Bartın	3,8	90,5	5,6	0,1
Çorum	14,5	16	69,2	0,3
Düzce	32,6	46,1	20,2	1,1
Elazığ	64,7	24,1	11	0,1
Erzincan	96,5	3,1	0,5	0
Hatay	9,3	74,3	16,2	0,2
Kastamonu	7,8	26,9	16,9	48,4
Kırıkkale	4,7	9,1	37,9	48,3
Kırşehir	89,5	8,9	1,7	0
Kütahya	24,1	67,8	8,1	0
Malatya	33	39,4	21,7	6
Nevşehir	56	31,4	12,5	0,1
Rize	38,2	15,5	39,3	7,1
Sivas	44,3	35,7	19,8	0,2
Samsun	45	26,1	28,7	0,2
Tokat	46,3	46,7	6,9	0

Kaynak: İllerin Dış Ticaret Potansiyeli (DTM)

ÇORUM KÜLTÜR VE TURİZM

Çorum'un tarihsel derinliğinden gelen ancak yeterince bilinmeyen Frig, Galat, Hatti, Hitit, Roma, Bizans, Selçuklu, Danişmendli, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait değerler ile Çorum Kültür Turizmi açısından Ülkemizin en önemli merkezlerinden biridir. Çorum ilinde gerek tarım ve gerekse sanayi sektöründeki olanakların yanı sıra, ilde potansiyel arz eden turizm sektörü ve türlerinde de çok çeşitliliği olan bir ildir.

Günümüzden 7 bin yıl öncesine ait kültürel verilere rastlanan ve Anadolu'da ilk organize devleti kuran Hititlerin Başkenti Hattuşa Çorum sınırları içerisinde yer almaktadır. Hattuşa, Anadolu'nun kalbinde UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası listesine alınmış Ülkemizdeki 9 değerden biridir. Hitit uygarlığı en az Mısır uygarlığı kadar eski ve zengin bir uygarlık olup, Hititlerle Mısırlılar arasında yapılan Kadeş Ant-

laşması'na ait çivi yazılı tablet Boğazköy'de bulunmuştur. Yine burada yüksek kayalar arasında Yazılıkaya Kaya tapınağında doksandan fazla tanrı, tanrıça, hayvan ve hayal ürünü yaratık kaya üzerine işlenmiştir. Ulu Önder Atatürk'ün direktifleriyle yapılan ve ilk milli kazılardan olan Alacahöyük'te; Hitit öncesi dönem olan Hatti Dönemine tarihlenen 13 Kral Mezarı'nda bulunan eserler (Güneş Kursları, Boğa ve geyik heykelleri) o dönemin yüksek kültürünü yansıtmaktadır. Alacahöyük'te görülmeye değer Sfenksli Kapı ve önündeki kabartmalar Hitit Dini Törenlerinin günümüze yansımasıdır. Çorumda halen 6 adet arkeolojik kazı yürütülmektedir. 2011 yılında Boğazkale ilçesinde, OKA destekli yürütülen iki proje ile turizme yönelik altyapının iyileştirilmesine katkı sağlanarak ilçesinin turizm odaklı cazibedarlığı artırılmıştır.

Uluslar arası düzeyde 3 yılda bir düzenlenen Hitoloji Kongresi 6 yılda bir de Çorum'da düzenlenmektedir. Bu kongreye dünyanın birçok yerinden bilim adamları katılmaktadır.

Gömme Töreni İnteraktif Simülasyonu, Hitit Arabası Sanal Gezi Simülasyonu gibi yenilikler kazanmıştır. İlimizde Selçuklu ve Osmanlı Dönemine ait; cami, köprü ve kaleler

İlimizde 3 Müze ve 2 Ören yeri bulunmaktadır. 2010 yılında Avrupa Yılın Müzesi'ne aday gösterilen Çorum Müzesine 2011 yılında OKA destekli yapılan projede Uygulama ve Eğitim Merkezi, Ölü

yer almaktadır. Çorum bu tarihi zenginliklerin yanı sıra yaylaları ve İncesu Kanyonu gibi doğal güzellikleri ile de görülmeye değer bir yerdir.

İncesu kanyonu: Ortaköy ilçesindedir. Uzunluğu 12,5 km olan kanyonun genişliği 40-60 m arasında değişmektedir. Kanyon rafting ve trekking sporları için uygun özellikler taşımaktadır.

Kargı Yaylası: Kargı İlçesindedir. Bu bölgede birbirine bağlantılı, Eğinönü, Aksu, Karandu, Göl, Örencik, Karaboyu, Gökçedoğan yaylaları mevcuttur. Bu yaylalarda, yöresel yayla mimarisine uygun yayla evleri geleneği halen devam etmektedir.

Abdullah Yaylası: İlin Kargı ilçesinde ve ilin en yüksek dağı olan Köse Dağı (2.050m) Üzerinde yer almaktadır.

Çorum ilinde ayrıca Gölünyazı (Merkez İlçede olup, çok zengin yaban hayatı barındırmasının yanında yörenin su rejimini düzenleyen, iklimi yumuşatan, tortu ve zehirli maddeleri tutarak

suyun kalitesini artıran işlev ve değerlere sahiptir.), Osmancık Başpınar Karaca Yaylası (Osmancık İlçesinde), Çatak Tabiat Parkı (Merkez İlçede) bulunmaktadır.

İlimizde, Turizm İşletme Belgeli 9 adet konaklama tesisi bulunmakta olup, toplam 1.109 yatak kapasitesine sahiptirler. Bunların 6'sı İl Merkezinde, 1'i Sungurlu İlçesinde, 2'si ise Boğazkale İlçesindedir. 17 adet Belediye İşletme Belgeli Konaklama Tesisi de 738 yatak kapasitesine sahiptir. Turizm İşletme Belgeli Otellerin 1'i 5 yıldızlı, 2'si 4 yıldızlı, 3'ü 3 yıldızlı, 3'ü ise 2 yıldızlıdır.

Yapmadan Dönme

- Anadolu'nun her yerinde kültürel mirası ve yapılarıyla hala yaşayan zamanın en büyük askeri ve politik gücü; Mısır'ın güçlü firavunlarının en zorlu rakibi,

yakındoğunun çehresini daimi olarak değiştirmiş 3500 yıllık bir uygarlık olan Hititler ve onlara 450 yıl başkentlik yapmış Boğazkale-Hattuşa, Alacahöyük ve Ortaköy-Şapinuva arkeolojik alanları,

- Kazılardan çıkan eşsiz eserlerin tarihi mekanlarda 7000 yıllık gelişiminin sergilendiği Çorum, Alacahöyük ve Boğazköy Müzelerinde tarihsel bir yolculuğa çıkmadan,

- 94 yıl aradan sonra asli vatanı Boğazköy Müzesi'ne dönen Tarihi "Boğazköy Sfenksi" ile tanışmadan,

- İskilip ilçesinin tarihi sokakları ve arastasını gezmeden,

- Kargı ve İskilip'in çam kokulu yaylalarını görmeden,

- Masmavi göletlerde kano keyfi yapmadan,

- Gastronomi ve Yürüyüş Yolu'nu keşfetmeden,

- Kızılırmak Havzası boyunca çeltik tarlalarının izini sürmeden,

- Osmancık Kunduz ormanlarında jip safari yapmadan,

- Özellikle sonbahar döneminde Kargı ve Osmancık yaylalarında renklerin dansını fotoğrafılamadan,

- Çorum merkezdeki Katipler Konağı'nda yöresel lezzetleri tatmadan,

- İskilip Seyir Terası'nda ünlü İskilip Dolması yemeden,

- Leblebi, pirinç, Kargı bezi, Yoncalı yolluğu, Eskialibey dokumaları satın almadan

DÖNMEYİNİZ.

ÇORUM ULAŞIM

Çorum, Ankara'ya 244 km, İstanbul'a 614 km, Amasya'ya 92 km, Sinop'a 306 km, Samsun'a 175 km, Tokat'a ise 178 km. uzaklıktadır.

Bir transit geçit merkezi olan Çorum ili Doğu Karadeniz ve Batı Anadolu Bölgeleri'ne açılan bir kapı konumundadır. Çorum-Ankara Karayolu (bölünmüş yol) bağlantısı, Doğu Karadeniz illerini Ankara'ya ulaştıran tek bağlantıdır.

En yakın havaalanı Merzifon (65km) demir yolu istasyonu

Amasya (92km) ilindedir. Samsun limanına 175 km uzaklıktadır. Avan proje ve fizibilite çalışmaları Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü'nce yürütülmekte olan "Ankara-Kırıkkale-Çorum- Amasya-Samsun Hızlı ve Yük Taşımacılığına Yönelik Tren Projesinin çalışmaları devam etmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Karayollarının (TCK) Çorum İli hudutları dâhilinde toplam 1.043 km. Karayolu bulunmaktadır.

ÇORUMDA DEVAM EDEN KAMU YATIRIMLARI

Önemli Baraj ve Sulama Projeleri

Çorum Koçhisar Projesi:

Koçhisar Barajı 2011 yılında 3.698.000 TL ödeneği harcanarak geçici kabul aşamasına getirilmiştir.

Çorum Yeni hayat Barajı Derivasyonları:

Çorum Yenihayat Barajı Derivasyonları 28.12.2010 tarihinde ihale edilmiş olup, 28.03.2011 tarihinde yer teslimi yapılarak inşaata başlanılmıştır. Toplam proje bedeli 8.997.414 TL'dir. 4 adet regülatör ve yaklaşık 20 km uzunluğunda olan iletim hatları ile Yenihayat Barajına yılda 2,86 hm³ su temin ederek Çorum İlinin 2020 yılına kadar içme suyu ihtiyacını karşılayacaktır.

Çorum - Obruk Dutludere Sulaması:

Çorum Obruk Dutludere Sulaması işinin toplam bedeli 49

851.120.-TL dir. Toplam 5 889 ha alan sulayacak olan işin ihalesi 06.06.2011 tarihinde yapılmış olup, 25.08.2011 tarihinde yer teslimi yapılmıştır.

Koçhisar Barajı 1. Kısım İçme Suyu İsale Hattı

Alaca (Çorum) İlçesinin 2045 yılı içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyacının Koçhisar Barajından karşılanması amacıyla Baraj dipsavak vana odasından alınacak 2,24 hm³/yıl ham suyun yeni arıtma tesisine, arıtılan suyun da İlçenin mevcut şebekesine iletilmesi için gerekli olan içmesuyu tesislerinin inşası 16.08.2012 tarihinde işyeri teslimi yapılarak işe başlanmış olup çalışmalar devam etmektedir.

Önemli Yol Projeleri

Samsun - Ankara Yolu:

Ankara-Samsun arasındaki 404 km. uzunluğundaki yol 5 il merkezini birbirine bağlamakta olup Çorum ilindeki uzunluğu 159 km'dir. Projenin maliyeti 2 Milyar TL'dir. Karadeniz Bölgesinin öncelikle başkent Ankara üzerinden Ege ve Akdeniz Bölgelerine bağlantısını sağlayan yol, aynı zamanda Karadeniz ve İç Anadolu Bölgelerini doğu-batı istikametinde uzanan Kuzey TETEK güzergâhı ile bağlantısını sağlamaktadır. Ankara-Samsun yolu şehir geçişlerinde ve yüksek eğimli

kesimlerde üç gidiş ve üç geliş olmak üzere altı şeritli bunun dışında ise iki gidiş iki geliş olmak üzere dört şeritli olarak projelendirilmiştir. Bu yol sayesinde Orta Anadolu'nun en yakın Liman şehrine bağlantısı da sağlanmıştır. Bu yolla birlikte seyahat süresi 1,5 saat kısalmış, taşıt işletme giderlerinden yıllık 126 Milyon TL tasarruf sağlanmıştır.

Kuzey - Tetek Güzergâhı:

Kapıkule'den başlayarak İstanbul, İzmit, Gerede, Merzifon, Amasya, Erzincan, Erzurum ve Ağrı'dan geçerek Gürbulak Sınır Kapısında son bulan Türkiye'nin en uzun akslarından bir olan Kuzey

TETEK güzergâhı ülkemizi bir baştan bir başa kat ettiği gibi uluslararası önemi olan bir güzergâhtır.

Güzergâhın Çorum, Amasya ve Tokat illerinden geçen uzunluğu 333 km olup 69 km'lik kesimi Çorum il sınırları içerisindedir. Proje tamamlandığında ülkemizin en batısı ile en doğusu daha konforlu ve daha kısa sürede birbirine bağlanmış olacaktır. Bütün Karadeniz, Orta Anadolu ve Doğu Anadolu için ana arter olan yol aynı zamanda Avrupa'nın Doğuya açılımını da sağlamaktadır.

Eğitim Projeleri

Özel Meslek Lisesi:

OSB'nin içerisinde sanayi ile içli dışlı olacak ve işverenlerin istediği özellikte kalifiye eleman yetiştirilmesine yönelik Özel Çorum OSB Meslek Lisesi kuruluş çalışmaları devam etmektedir. 24 derslikli meslek

lisesinin kuruluşuna ilişkin TOBB ile protokol imzalanmıştır.

Sağlık Projeleri

Merkez 650 Yataklı Devlet Hastanesi:

Çorum merkezde 650 yataklı devlet hastanesi projesi ihale şamasına gelmiştir.

Hitit Üniversitesi Projeleri:

TEKNOKENT

Çorum' da ihracatın teknolojik dağılımı; doğal kaynağa dayalı %14,5, düşük teknoloji %16, Orta teknoloji %69,2 ve ileri teknoloji %0,3 olarak görülmektedir. Orta teknolojinin %69,2 olması ileri teknoloji oranının yükseltilmesi için iyi bir altyapının olduğunu göstermektedir. Bu yükseltme için kullanılacak argümanlardan birisi olan TEKNOKENT aynı zamanda Üniversite sanayi işbirliğinin artırılması ve Çorum' da Ar-Ge' ye dayalı makine-metal sanayi, savunma sanayi ve bilişim sektörlerine yönelik çalışmaların hızlandırılması konusunda önemli adımlardan biridir. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansımız

tarafından uygulanan 'Güdümlü Proje destekleri' kapsamında OKA tarafından hibe desteği ile finanse edilecek olan Çorum Teknoloji Geliştirme Bölgesi Projesi ile TEKNOKENT'te şirketlerin 2014 yılında faaliyetlerine başlayabilmeleri planlanmaktadır. 2011-2014 yıllarını kapsayan Sanayi Stratejisi Belgesi ile örtüşen proje ile Çorum'un orta ve yüksek ölçekli teknolojinin üretim üssü olması hedeflenmektedir.

Merkezi Araştırma Lab.

Toplam proje tutarı 11.738.000 TL olan laboratuvar projesi tamamlandığında öğrencilerin uygulamalı bir eğitim seviyesi artırılacağı gibi laboratuvar aynı zamanda Çorum sanayisinin kullanımına da açılacaktır.

ÇORUMU DİĞER ŞEHİRLERDEN FARKLI KILAN ÖZELLİKLERİ

Tüm Karadeniz illerinin Anadolu'ya geçişinde ve doğu illerinin İstanbul başta olmak üzere İzmit, Bursa ve Avrupa Ülkelerine karayolu ulaşımı güzergâhı üzerinde bulunması Çorum'u avantajlı hale getirmektedir. Çorum' u farklı kılan özellikleri baktığımızda;

- Çorum İlinin, bölgenin sanayileşme sürecindeki en dinamik kenti olarak gelişimini sürdürmesi,
- Anadolu Kaplanları olarak tabir edilen illerden biri olması,
- Çorum İlinin dördüncü bölgede olma avantajından dolayı yatırım teşviklerinden yüksek oranda yararlanması,
- "Katma Değeri" ve "Marka Değeri" yüksek ürünlerin geliştirilmesine yönelik ileri düzeydeki makine kültürünün

olması ve bu kültürün Savunma Sanayisini öne çıkarması,

- TEKNOKENT kuruluş kanunu yayımlanmış olup planlama ve inşaat çalışmaları sürmektedir. Çorum İlinin orta ve yüksek ölçekli teknolojinin üretim üssü olması konusunda çalışmaların devam etmesi,
- Kültür Başkenti denilebilecek önemli kültür miraslarını barındırıyor olması nedeniyle her geçen gün gelişmekte olan Turizm potansiyeli,
- Geçmişten gelen bir sanayi kültürünün ve girişimci ruhun varlığı,
- Paylaşım ve ortaklık kültürünün bulunması,
- Kalifiye iş gücü,
- Başkente 240 km,
- Samsun Limanına 175 km,

- Amasya Merzifon Havaalanına 58 km. mesafede olması

- Coğrafi konumu itibari ile hammadde kaynaklarına eşit uzaklıkta olması ve gelişmiş ulaşım imkanları,

- Hitit Üniversitesinin kurulması ve Üniversite-Sanayi işbirliğinin günbegün gelişmekte olması, Çorum' u yatırımlar için bir cazibe merkezi haline getiren unsurlardandır.

Çorum ilinde makine sektöründe anahtar teslim fabrika kuran şirketlerin olması ve bu konuda yetişmiş elemanın bulunmasından dolayı makine sektörü, makine sektörüne yardımcı olabilecek bilişim sektörü, demir, çelik, seramik sektörü, motorlu taşıtların aksam ve parçaları ile şase ve karoser imalatı, tıbbi araç ve medikal gereçler ve tekstil gibi sektörler yatırımcılar için cazip sektörlerdir.

Çorum ili yüzölçümü olarak Türkiye'nin 20. büyük ilidir. Ekilebilen alanın büyüklüğünden dolayı tarım sektöründe verimli tarım yapabilecek şirketler için önemli yatırım alanıdır. Dünyada hektar başına ilaç kullanımı 3100 gr, Türkiye'de 1500 gr iken Çorum'da bu oran 500 gramdır. Bu nedenle il toprakları kirlilik bakımından organik tarıma uygundur. Bu alanda aynı zamanda Seracılık (Sebze ve Süs Bitkisi) Yatırımları, Bağ-Bahçe Yatırımları, Çeltik kurutma tesisi, Yem Bitkileri Üretimi, Alabalık yetiştiriciliği, Koyun ve Tiftik Keçisi yetiştiriciliği, Damızlık Besicilik, Et Besiciliği, Süt Besiciliği, Arıcılık ve Bal Üretimine Yönelik Yatırımlar, Yumurta Tavukçuluğu, Et Tavukçuluğu, Entegre et ürünleri işleme tesisi, Süt ve süt ürünleri işleme tesisi, Çiftlik hayvanları için hazır ve kaba yem imalatı yatırımları uygun yatırım alanlarıdır.

Köklü tarihi ve zengin kültürü ile uygarlık tarihinde önemli yeri olan Çorum, Kültür Turizmi açısından Ülkemizin en önemli merkezlerinden biridir. Günümüzden 7 bin yıl öncesine ait kültürel verilere rastlanan ve Anadolu'da ilk organize devleti kuran Hititlerin Başkenti Hattuşa Çorum sınırları içerisinde yer almaktadır. Hattuşa, Anadolu'nun kalbinde UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası listesine alınmış Ülkemizdeki 9 değerden biridir.

Türkiye Turizm Stratejisi Belgesindeki 9 tematik bölgeden biri olan Hitit Medeniyetinin merkezi olan Çorum'da, Boğazköy-Hattuşa, Alacahöyük ve Ortaköy-Şapinuva ören yerleri başta olmak üzere, yayla turizmi, av turizmi, trekking ve bisiklet turları yapılması için uygun ortamlar bulunmaktadır. Ortaköy-İncesu Kanyonu, Kargı-Abdullah Yaylası, Osmancık, Bayat-İskilip Yaylaları

doğal güzellikleriyle örnektir. Bu alanda yapılan projeler ile birlikte, ören yerleri ve müzelere gelen ziyaretçi sayısı 2011 yılında 121.870 iken, 2012 yılında % 20' lik bir artışla 146.609'a ulaşmıştır ve turizm sektörü de yatırımcılar için cazibesini artırmıştır.

Hitit uygarlığı en az Mısır uygarlığı kadar eski ve zengin bir uygarlık olup, Hititlerle Mısırlılar arasında yapılan Kadeş Antlaşması'na ait çivi yazılı tablet Boğazköy'de bulunmuştur. Yine burada yüksek kayalar arasında Yazılıkaya Kaya tapınağında doksandan fazla tanrı, tanrıça, hayvan ve hayal ürünü yaratık kaya üzerine işlenmiştir. Ulu Önder Atatürk'ün direktifleriyle yapılan ve ilk milli kazılardan olan Alacahöyük'te; Hitit öncesi dönem olan Hatti Dönemine tarihlenen 13 Kral Mezarı'nda bulunan eserler (Güneş Kursları,

Boğa ve geyik heykelleri) o dönemin yüksek kültürünü yansıtmaktadır. Alacahöyük'te görülmeye değer Sfenksli Kapı ve önündeki kabartmalar Hitit Dini Törenlerinin günümüze yansımalarıdır.

Başkent Hattuşa ve Alacahöyük ile birlikte Son Dönem Hitit Kazılarında Ortaköy-Şapinuva ile Hüseyindede Kazılarında açığa çıkarılan eserlerin sergilendiği ve "Korunması Gerekliliği Taşınmaz Kültür Varlığı" olarak tescil edilen 1915 tarihli son dönem Osmanlı Mimari Özelliğini yansıtan bina, restore edilerek Yeni Çorum Müzesi olarak hizmete açılmıştır. Çağdaş Müzecilik anlayışına göre yapılan sergilemede Çorum ve çevresinde bugüne kadar tespit edilen kültürlerden

Geç Kalkolitik Çağ'dan (M.Ö. 5000) günümüze kadar devam eden medeniyetlere ait eserler kronolojik olarak sergilenmektedir.

Bu arkeolojik zenginliklerin yanı sıra Selçuklu ve Osmanlı dönemine ait cami, köprü, kale ve sivil mimarlık örnekleri Çorum'un her yerini süslemekte, bu değerleri ile Çorum ülkemizin en önemli kültür ve turizm merkezleri arasında yerini almakta olup, Çorum Müzesi, Ulucami, Saat Kulesi, Katipler Konağı, Velipaşa Konağı, Hıdırlık Cami ve Kerebigazi Türbesi, leblebiciler, dikiciler arastası mutlaka gezilip görülmesi gereken yerlerden bir kaçıdır.

YATIRIM TEŞVİK SİSTEMİ

Yeni Teşvik Sistemi 15.06.2012 tarihinde yürürlüğe giren 3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar ve bu Karar'ın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları açıklayan 2012/1 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın Uygulanmasına İlişkin Tebliğ ile uygulanmaya başlamıştır.

Yeni Teşvik Sistemi, ülkemizin 2023 yılı hedeflerine ulaşmasını sağlamak (dünyanın en büyük 10 ekonomisinden biri olmak, 500 milyar dolar ihracat, 25.000 dolar kişi başına gelir), imalatın ithalat bağımlılığını

azaltmak ve özel sektör kuruluşları ile yatırımcılardan gelen değişiklik taleplerini karşılamak amacıyla eski teşvik sistemin geliştirilmesi ve revize edilmesiyle oluşturulmuştur. Bunun yanı sıra 2009 yılında kullanılan 4 kademeli bölgesel haritadan vazgeçilerek illerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Çalışmasına (2011) dayanan ve illerin gelişmişlik düzeylerine göre 6 kademeli yeni bölgesel harita hazırlanmıştır. TR83 Bölgesi illerinden Çorum bu haritada 4. Bölgede yer almaktadır.

İllerin Bölgelere Dağılımı

1.BÖLGE	2.BÖLGE	3.BÖLGE	4.BÖLGE	5.BÖLGE	6.BÖLGE
Ankara	Adana	Balıkesir	Afyonkarahisar	Adıyaman	Ağrı
Antalya	Aydın	Bilecik	Amasya	Aksaray	Ardahan
Bursa	Bolu	Burdur	Artvin	Bayburt	Batman
Eskişehir	Çanakkale	Gaziantep	Bartın	Çankırı	Bingöl
İstanbul	Denizli	Karabük	Çorum	Erzurum	Bitlis
İzmir	Edirne	Karaman	Düzce	Giresun	Diyarbakır
Kocaeli	İsparta	Manisa	Elazığ	Gümüşhane	Hakkari
Muğla	Kayseri	Mersin	Erzincan	Kahramanmaraş	Iğdır
	Kırklareli	Samsun	Hatay	Kilis	Kars
	Konya	Trabzon	Kastamonu	Niğde	Mardin
	Sakarya	Uşak	Kırıkkale	Ordu	Muş
	Tekirdağ	Zonguldak	Kırşehir	Osmaniye	Siirt
	Yalova		Kütahya	Sinop	Şanlıurfa
			Malatya	Tokat	Şırnak
			Nevşehir	Tunceli	Van
			Rize	Yozgat	
			Sivas		
8 İL	13 İL	12 İL	17 İL	16 İL	15 İL

6. bölgede yer alan illerin en avantajlı destek unsurlarından yararlandığı Yeni Teşvik Sistemi 4 farklı uygulamadan oluşmaktadır:

- Genel Teşvik Sistemi
- Bölgesel Teşvik Sistemi
- Büyük Ölçekli Yatırımların Teşviki
- Stratejik Yatırımların Teşviki

Çorum'da Genel Teşvik Sistemi

ile teşvik edilmeyecek yatırım konuları arasında yer almayan ve asgari yatırım tutarı 500 bin TL üzeri şartını sağlayan yatırımlar

KDV istisnası

Gümrük vergisi muafiyetinden faydalanmaktadır.

Genel teşvik uygulamaları kapsamındaki başvurular Ankara Ekonomi Bakanlığı'na yapılabileceği gibi kendi illerinde yer alan Yatırım

Destek Ofislerine de yapılabilir. Çorum Yatırım Destek Ofisi bu kapsamdaki başvuruları değerlendirmektedir.

Çorum'da Bölgesel teşvik uygulamalarında,

iller itibarıyla belirlenen sektörler sabit yatırım tutarı şartlarını sağlamaları halinde;

- KDV İstisnası
- Gümrük Vergisi Muafiyeti
- Vergi İndirimi
- Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği
- Faiz Desteği
- Yatırım Yeri Tahsisi

Desteklerinden faydalanmaktadır. Çorum'un da içinde bulunduğu 4. bölge bu destek unsurlarından aşağıda belirtilen oranlar dahilinde yararlanmaktadır.

Bölgesel Teşvik Uygulaması			Çorum
KDV İstisnası			Var
Gümrük Vergisi Muafiyeti			Var
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	OSB Dışı	25
		OSB İçi	30
	İndirim Oranı (%)	OSB Dışı	60
		OSB İçi	70
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği	Destek Süresi	OSB Dışı	4 Yıl
		OSB İçi	5 Yıl
	Sabit Yatırım Oranı (%)	OSB Dışı	25
		OSB İçi	35
Yatırım Yeri Tahsisi			Var
Faiz Desteği	İç Kredi		4 Puan
	Döviz/ Dövizle Endekli Kredi		1 Puan
	Azami Destek Tutarı		600.000 TL

Çorum ilinde Bölgesel desteklerden yararlanabilmek için yatırım yapacağınız sektörün Çorum için desteklenen sektörler arasında olması gerekmektedir.

Bölgesel desteklerden yararlanabilmek için Çorum için belirlenen asgari yatırım tutarları ve kapasiteler aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Sektör Kodu	US-97 Kodu	Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler	4. Bölge
1	121	Entegre damızlık hayvancılık yatırımları dahil olmak üzere entegre hayvancılık yatırımları (dipnot 5 te belirtilen asgari kapasite şartlarına uymayan yatırımlar hariç)	500 Bin TL
2	0500.0.04	Su ürünleri yetiştiriciliği (balık yavrusu ve yumurtası üretimi dahil)	500 Bin TL
3	15	Gıda ürünleri ve içecek imalatı (dip not 6 da belirtilen yatırım konuları hariç)	1 Milyon TL
4	17	Tekstil ürünleri imalatı (dip not 8 de belirtilen şartları sağlamayan iplik ve dokuma yatırımları hariç)	Tekstilün aprenmesi yatırımları için 10 Milyon TL, diğer yatırım konularında 1 Milyon TL
5	18	Giyim Eşyası İmalatı	1 Milyon TL'nin üzerindeki tevsii ve modernizasyon yatırımları
8	1912 ve 1920	Bavul, el çantası, saraciye, ayakkabı vb imalatı	500 Bin TL
9	20	Ağaç ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç), hasır ve buna benzer örülerek yapılan maddelerin imalatı	1 Milyon TL
10	21	Kağıt ve kağıt ürünleri imalatı	10 Milyon TL
14	2423	İlaç/eczacılıkta ve tıpta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünlerin imalatı	1 Milyon TL
20	26 (2693.2, 2694.1, 2695.1, 2695.3, 2695.4, 2610.2.03.01 hariç)	Metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı (fırınlanmış kilden, kiremit, biriket, tuğla ve inşaat malzemeleri, çimento, inşaat amaçlı beton ürünleri, hazır beton, harç, çok katlı yapı malzemesi hariç)	1 Milyon TL

27	2720, 273	Demir-çelik dışındaki ana metal sanayi, metal döküm sanayi	1 Milyon TL
28	28	Metal eşya	1 Milyon TL
30	29	Makine ve teçhizat imalatı	1 Milyon TL
32	30	Büro, muhasebe ve bilgi işlem makineleri imalatı	1 Milyon TL
33	31	Elektrikli makine ve cihazları imalatı	1 Milyon TL
34	32	Radyo, televizyon, haberleşme teçhizatı ve cihazları imalatı	1 Milyon TL
35	33	Tıbbi aletler hassas ve optik aletler imalatı	500 Bin TL
36	34	Motorlu kara taşıtı ve yan sanayi	Motorlu kara taşıtlarında yatırım tutarı 50 Milyon TL; motorlu kara taşıtları yan sanayinde yatırım tutarı 1 Milyon TL
38	3591 ve 3592	Motosiklet ve bisiklet üretimi	1 Milyon TL
40	361	Mobilya imalatı (sadece plastikten imal edilenler hariç)	1 Milyon TL
41	5510.1.01, 5510.2.01, 5510.3.02, 5510.5.02, 5510.5.04	Oteller	3 yıldız ve üzeri
42	5510.3.01	Öğrenci Yurtları	100 öğrenci
43	6302.0.01	Soğuk Hava Deposu Hizmetleri	500 metrekare

44	6302.0.03	Lisanslı Depoculuk	1 Milyon TL
45	80 (809 hariç)	Eğitim hizmetleri (okul öncesi eğitim hizmetleri dahil, yetişkinlerin eğitilmesi ve diğer eğitim faaliyetleri hariç)	500 Bin TL
46	8511.0.01-05, 8511.0.99, 8531.0.01-03	Hastane yatırımı, huzurevi	Hastane: 500 Bin TL Huzurevi: 100 kişi
47		Akıllı çok fonksiyonlu teknik tekstil	500 Bin TL
48		Atık geri kazanım veya bertaraf tesisleri	500 Bin TL
50		Seracılık	10 dekar

Bölgesel teşvikler kapsamındaki başvurular yalnız Ankara Ekonomi Bakanlığı'na yapılabilen olup illerde bulunan yatırım destek ofislerinden teknik destek alınabilmektedir. Çorum Yatırım Destek Ofisi bu kapsamdaki başvuruları değerlendirmektedir.

Yeni Teşvik Sistemi'nde aşağıda belirtilen yatırım konuları hangi bölgede yapılmış olursa olsun 5. bölgede uygulanan bölgesel teşviklerden faydalanabilmektedir. Bu sektörlerde Çorum'da yapılacak yatırımlar öncelikli sektörler arasında değerlendirilecek olup 5. bölgede uygulanan bölgesel teşviklerden yararlandırılacaktır.

- Madencilik yatırımları,
- Demiryolu ve denizyolu ile yük veya yolcu taşımacılığına

yönelik yatırımlar

- Test merkezleri, rüzgar tüneli ve benzeri nitelikteki yatırımlar,
- Asgari 50.000 m2 kapalı alana sahip uluslararası fuar yatırımları,
- Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde yapılacak turizm yatırımları,
- Özel sektör tarafından gerçekleştirilecek ilk, orta ve lise eğitim yatırımları,
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından desteklenen AR-GE projeleri neticesinde elde edilen ürünlerin üretilmesine yönelik yatırımlar,
- Yatırım tutarı 20 Milyon TL üzerinde olan belirli ilaç yatırımları ile savunma sanayi yatırımları

ÖRNEK TEŞVİK BELGESİ UYGULAMASI

Çorum'da Büyük Ölçekli ve Stratejik Yatırımlar; Karar Ek-3'de belirtilen ve asgari sabit yatırım tutarı şartını sağlayan yatırım konuları **büyük ölçekli yatırımlar** olarak nitelendirilir.

Aşağıda belirtilen şartları birlikte taşıyan yatırımlar ise "Stratejik Yatırım" sayılmakta ve desteklenmektedir.

- Sabit yatırım tutarı asgari 50 milyon TL olan yatırımlar
- Üretilen ürünün ithalatı yurtiçi toplam üretiminden fazla olan yatırımlar
- Asgari %40 katma değer sağlayacak yatırımlar

Çorum'da bölgesel desteklerden yararlanabilecek sektörde yatırım yapan bir firmanın yatırımını OSB Dışında(4.Bölge) veya OSB İçinde(5.Bölge) yapacağı iki farklı durum için yararlanacağı teşvik unsurlarını örnek üzerinden açıklayacak olursak.

Her iki durum için de toplam sabit yatırım tutarının 1 Milyon TL

- Son bir yılda yapılan ithalatın 50 milyon TL'yi geçtiği ürünlerin üretimine yönelik yatırımlar

Büyük ölçekli ve stratejik yatırımlara aşağıdaki destekler sağlanır.

- KDV İstisnası
- Gümrük Vergisi Muafiyeti
- Vergi İndirimi
- Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği
- Yatırım Yeri Tahsis
- Faiz Desteği

olduğunu ve 30 kişinin istihdam edileceğini varsayalım.

Arazi-arsa-bina gideri:

250 Bin TL

Yerli Makine-teçhizat gideri:

750 Bin TL

İthal Makine- teçhizat gideri: -

Toplam Yatırım Miktarı:

1 Milyon TL

ÇORUM	OSB DIŞI	OSB İÇİ
KDV İstisnası	135.000,00 TL	135.000,00 TL
Vergi İndirimi	250.000,00 TL	300.000,00 TL
Sigorta Primi İş Veren Hissesi Desteği	250.000,00 TL	350.000,00 TL
Toplam Destek	635.000,00 TL	785.000,00 TL

KDV İSTİSNASI

Firma 750 Bin TL'lik makine harcamasının KDV'si olan (% 18) 135.000 TL'yi ödemez. Dolayısıyla alacağı makineleri KDV'siz alır.

GÜMRÜK VERGİSİ MUAFİYETİ

Bu örneğimizde ithal makine ekipmanı alımı öngörülmemiş olsa da firma ithal makine ekipman alımı yapacak olsaydı KDV istisnasına ek olarak Gümrük Vergisi de ödemeyecekti.

VERGİ İNDİRİMİ

OSB DIŞI: Firma toplam yatırım tutarı olan 1 milyon TL'nin % 25'ine tekabül eden 250 bin TL'lik kurumlar ya da gelir vergisi indirimi hakkı kazanır. Firma ödemesi gereken vergiyi, indirim miktarı 250 bin TL'ye ulaşınca kadar % 60 indirimli öder.

OSB İÇİ: Firma toplam yatırım tutarı olan 1 milyon TL'nin % 30'una tekabül eden 300 bin TL'lik kurumlar ya da gelir vergisi indirimi hakkı kazanır. Firma ödemesi gereken vergiyi, indirim miktarı 300 bin TL'ye ulaşınca kadar % 70 indirimli öder.

SİGORTA PRİMİ İŞVEREN HİSSESİ DESTEĞİ

Firma 30 kişilik istihdamla birlikte her ay kişi başına belirli bir sigorta primi öder.

OSB DIŞI: Firma 4 yıl boyunca 1 milyon TL'lik yatırımının %25'i olan 250 bin TL'ye ulaşınca kadar çalıştırdığı işçilerin asgari ücrete tekabül eden kısmının sigorta primini ödemez.

OSB İÇİ: Firma yatırımı Organize Sanayi Bölgesi'nde yapacak olursa 5 yıl boyunca 1 milyon TL'lik yatırımının

%35'i olan 350 bin TL'ye ulaşınca kadar çalıştırdığı işçilerin asgari ücrete tekabül eden kısmının sigorta primini ödemez.

FAİZ DESTEĞİ

Firma TL kredilerinde 4 puan, döviz kredilerinde ise 1 puan faiz indirimden yararlanabilir. Faiz indiriminde maksimum tutar 600.000 TL'dir. Yani alınacak kredi karşılığı ödenecek faizin en fazla 600.000'lik kısmı devlet tarafından karşılanır. Bu durumda 1 milyon TL'lik sabit yatırım için bu yatırımın %60'ı olan 600 bin TL kredi kullanılabilir ve bu krediden doğacak faiz giderinin 4 puanlık kısma tekabül eden bölümü devlet tarafından karşılanır.

*Ayrıntılı bilgi için Ekonomi Bakanlığı web sitesini (www.ekonomi.gov.tr) ziyaret ediniz.

+ Müracaat İçin Gerekli Belgeler

Müracaat dilekçesi.

İmza sirküleri, kamu kurumları ve şahıs şirketleri ile gerçek kişiler için imza beyannamesi.

Yatırım bilgi formu ve taahhütname ile makine ve teçhizat listeleri.

Başvuru bedelinin yatırıldığına dair belge.

Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi veya Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesi aslı veya noterden veya sicil merciinden tasdikli örneği.

Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak müracaatlar hariç olmak üzere, Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığına dair yazı.

"Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu Kararı" veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir Kararı" şartı aranma-

sı gereken yatırım konuları için Karar ve/veya Karara ilişkin yazı.

Teşvik belgesi talebinde bulunulmadan önce yatırımın karakteristiğine bağlı olarak ilgili mevzuatı gereği diğer kamu kurum ve kuruluşlarından alınması gereken bilgi ve belgeler.

Stratejik yatırımlar için ayrıca, yatırım konusu ile ilgili olarak sektörel, mali ve teknik analizlerin yanında; "yatırımlarda devlet yardımları hakkında kararın uygulanmasına ilişkin tebliğ" in 10. maddesinde belirtilen kriterlerin her birinin yerine getirildiğini tevsik eden bilgi, belge, hesap ve tabloları içeren fizibilite raporu.

Yatırımın sektörüne, büyüklüğüne veya teşvik uygulamalarına bağlı olarak Genel Müdürlükçe talep edilebilecek diğer bilgi ve belgeler.

